МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

ЕРА, № 105 (4273). 1 СЕНТЯБРЬ 1966 шу. Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ТАХАН ДIАДОЛАЛУ ДЕШАРА КЕРДА ШУ!

НИКЪ ДИКА ХИЛБА ШУН, ДЕШАРХОЙ

Тахан дIадолалу дешара керда шу. Вай махка эзарнаш бера дешархой юха а чубоагIаргба шайн хьамсарча школашка, хIаьта эзарнаш вIаштагIбарш, хьалха деша боагIараш эгара хьалха чубаргба сийрдача классашка, царна эгара хьалха хоаргба школьни гурган, цар эгара хьалха ладувгIаргда хьехархочун аьзага.

Керда дешара шу дIадолалу дикачу дерригача советски халкъа чIоагIа боча лоархIаш да. Из да а да дека дй, хIана аьлча хIара шера цу дийнахьа вай къона тIехье вIашолалу Iилма Iомаде, вахар довза.

Къона тIехье дика дийша, кхиъ болаш, уназдIена хилийтара, из коммунистически кхетам-на хьалкхиера даим терко ю вай парте. ХIара шера дукхагIа хул школаш, интернаташ. Парте цахаддаш йоакхо ю школай, лакхехьарча дешара заведенеш болх тIа-тIа дикагIа тоабара.

Дукха ха йоаццаш халкъа образованена кулгаллдега товзар духьа КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Советаш вIашагIъеллай СССР просвещене союзно-республиканска Министерство. Парте ахы а дукха гIулакхаш дал юкъерча дешара балхаца хиннача хоачамбоацарашт дIадахара. ХIана советски школа дIахо мегIаухалгья шийх бовкъоцца йола общеобразовательни, къахьегама, политехнически школа а хинна. СССР Iилмай Академе СССР педагогически Iилмай Академена цхьана хIалахьа а дукха хIама даьх школьни процесса чулоацам хувцабалийтара. Керда дешара планаш, программаш вIаштIехьаьяхай. ХIанзарча хаарча Iилмага хьежжа вIаштIехьаьяхай хIана юкъарча биологе, историе курсаш — царна программай планаши йолаш я. Уж а яхьйола а мероприятеш тIаерзаяь я укх петилетке юкъехоалайергдола массане а дешарна дарглоапа юкъера дешар чакхдаккхара.

Дика дIадолалу тахан дешара шу вай республике а. Дог гIоазоахаш дола гIулакхаш хоачаш-даьд укх шера. Республике дика кийчо яьй кердача дешара шера. Массайола школа боккъонца ремонт яь кийчъяьй, мел оша зеегор Iалашдаьд. Дешархошта учебникаш, гойтара пособеш кийчъяьй.

Дукха дукхагIа да укх шера дешаргдола бераш. Цудухьа республике хьалхалла дукха керда школаш. ДукхагIа ба укх шера хьехархой а. Республика школашка хьехаш хургва укх шера 1175 керда хьехархо. Укх дешошка хиннача хьехархой августовски совещанешка белгалалъхай балха юкъе нийсдуш хинна хоачамбоацараш, хIаьта уж дIадахара эша гIулакхаш. Беррига хьехархоша кердача низаца хIабола шоай болх.

ХIана керттера дар да соахь нийсленна кхоачамбоацараш балха юкъера дIа а даьда, хьехархой беррига низ, еррига гоавзал хьена тIехье хьалкхерыа парте отталь бехктокхане дехкараш а сийленца кхоачашдара тIеараар. Хьехархошта хьалхашка латта керттера дехкар да дешархошта шоарга Iилман знанеш ла, уж материалистически кхетамца, лакха коммунистически нравственность йолаш хьалкхебар, сийрда, кхоаке бахьан шоай кад да беш къовсам доаттабара уж кийчбар.

Хьалха латтача методех цийда а вишш вIаштIехьбаккха беза болх хIара школе. ДIадахача шера дукха моттигаш кийсъелар успеваемость лоха йолаш, дикка берашт чудисар шоллагIа шера. Из гIулакх вIалла ха мегаргдац. Опыто хьахьекхах, школа еррига коллективе цхьа барт болаш, дIахьа новкъостал деш хуже успеваемость лакха хулга. ХIара хьехархо дехкарийла ба цхьаккха бер чудусаргдоаца гIулакх вIаштIехьдаккхара тIехьа къовсам лоаттабе.

Халкъа образоване районий отделаш, просвещене министерство дехкарийла а цIаькха а хIара школа шин болх мишта дIабола-баьб тахка, дешархошта мел эша учебникаш Iалашде, наглядни пособеш кийчъе. ХIара школе хилийта эза дешархошта лаьрхIа йола тайп-тайпара кабинеташ.

ЧIоагIа доархIаме да массайолча школашка беназа физически кхетам балара гIулакх.

Дукхача моттигашка дика чакхъийцнай сахьца вIалла дешаша е школера дIахийцна дала берашт гучадахара йоза рейдаш. ХIанз массайолча моттигашка цIаькха а тахка деза из гIулакх. Цхьаккха бен дита йиш яц школая драхьа. Къаьстта къажа тIаза деша ца йолаш ваьхьа йеIгаш йиcайий.

Цхьалдаш терко е еза сайрийнарча болхлой кагирхой школашта. Цу школай хьехархоша айхха буззам лоаттабе беза шоай дешархой болх беш болча предприятей кулгалхоша. Цхьабакъда, дукхача предприятей кулгалхой юстара латт цу балха. Из нийса дац. Уж дехкарийла ба дешархошта эша хьалаш вIаштIехьдаха а, хIаьта царна тIахьежам лоаттабе а.

Укх тIеххьарча хана дукха дувц дешархой дифференциально Iомабара хьакъехьа. Цу гIулакхна а уйла е еза вай школашка. ХIанз школашка боккхача доархIаме я технически средстваш. ДIахо ме йоаьча хана лакхлургба цар доархIам. Цудухьа хIалалехьа юкхтанцa пайда эца беза царех. Шоко яц духха за дIадехьа терегской школашка хинна ца Iеш, юртанарча школашка а уж хургдалар.

Къаьстта терках тIабахийта беза школашка къахьегама урокаш дикагIа вIаштIехьъяхара.

Iалаьмате доккхий дехкараш хьалхашка латт республика лакхерча дешара заведенешта а. Институтий преподавателаш, цхьара юкхьанцара партийни, комсомольски организацеш дехкарийла я студенташта шоарга знанеш ла, общественни Iилмаш хьехара гIулакх лакхде, студенташта коммунистически кхетам дуга тоаде.

ХIанз советски школана хьалхашка латтача чоалханерча дехкараша дукха дIалех хьехархошкара. Дукхагача даькъе педагогех тийша за школьни образоване толам балар. Дешархой коллектива дог хиннa дIаотта веза хьехархо, хIана аьлча цо лео дегIердана, цунгара Iомалуш да берий. Хьехархо хийла веза йоаьха педагогически гIоалаь йолаш, шийна хьалхашка латта дехкараш кхачашде ва йолаш.

Моттигера Советаш дехкарийла я хьехархой йоакхо е, царна эшаш мел дола хьалаш Iалашде.

Керда дешара шу дIадолален цахь. Шеко яц, республика хьехархоша, беррича халкъа образоване болхлоша шоашта хьалхашка латта бехктокхане дехкараш сийленца кхоачашдергдолга а.

ОКТЯБРА СИЙНА

ТЕМПАШ ЛОХ ЦА'ЕШ

Соттаь мебель еча Грозненски фабрика чуйоагIача пезалита юкъе укх шера хьалха латташ хьайоагIа букъ бетта тIехьаш деча цхьа коллектив. Август бетта хьалхарча шин декада план тIехкхоачаьъяь ба, хIаьта бархI бетта плана массова ди хьалха кхоачашъе лерхI.

ДIабахача бархI бетта план 106,5 процент кхоачашйир. Планал лаьрхIачул совгIа арахийнар 35,3 эзар сома яьха продукци. Арахецача продукцета дIабола мах лохбарах наччахьалкхенна укх шера кхедаьд 25,5 эзар сом ахча. Уж къахьегама толамаш доалача белгалбаьчна ба их. Османова Банати, Рябцева Валентина, кхыбараш.

[illegible]

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Октябрь дезача цIейна сийленца наькъа ахара да тIехьа шоай къахьегама толамаш совцоахаш белх беш я Нохч-ГIалгIай карьероуправлене чуйоагIача карьерий коллективаш. 22-ча августа бархI бетта план кхочашйир карьероуправлене коллективо. ХIанзалехьа планал совгIа арахийца рузай йоаца гIишлой материалаш эзараш сомий яьхь я.

Цу управлене карьерашта юкъе хьалха латтачарех я Резников Иван Дмитриевич верта латта Аргунски карьера коллектив. БархI бетта план 14-ча августе кхоачашъяьй цо. ХIара сменах нормаш 125—130 процент кхоачаш а ер дика болх барна белгальъяца я. Неверов Василе, Усманов Асланбека, Никитин Алексеев кулгалхоу бригадаш.

Б. МАГОМЕДОВ.

ШИ ДИ ХЬАЛХА

Хьинар вIашаь къахьегаш я Грозненски сандавей фабрика коллектив. Еррига продукци арахецара август бетта план сахардийнахьа кхоачашъяьй цо, хIаьта бархI бетта план 23-ча августа кхоачашъяьй. Планал совгIа арахеца лерхI эзарнаш сома яьха сакха. Мибрахаче бархI бетта къахьегама овсарле лакхъяраха арахецача продукцета дIабола мах лохбарахи наччахьалкхенна кхедаь ахча 120 эзар сом да.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 49 шу дузача денне сийленца наькъа бахара 10 бетта план 20-ча октябре кхоачашъе лерхI фабрика болхлоша. Цу даькъе къаьстта дика къахьег Кошеева Валентинас, Ширяева Галинас, Ерофеева Лидас, кхычар. Технически отдела тIахьожам боацаш тIехайна продукци я цар арахецар. ХIара сменах нормаш 125—130 процент кхоачашдо.

Б. КОСТОЕВ.

ТОЛАМАШ ДОАХ

Ачхой-Мартана района «Орджоникидзе» цIерахча совхозе сом душ йола беша 132 гектар я. Цу бешашка сом чуцаш йола пхиъ бригада шоайла социалистически къовсам къовсаш. Планах 35 центнер чуаца йоаца хIара гектара тIара 40 центнер сом чуаца дехкараш тIайийцаш цар. Шоаш тIайийца социалистически дехкараш кхоачашдара еррига агротехнически боккъонаш дика лелаю укхаза.

Шийтара балха дика хьоахашаш гойтарца белгаллъяькха еза шоллагIа бригада. Бригада болхлоша сиха а сом бе да беш а бу болх. Цу бригада кулгалдеш я В. Засеева. Балха тIа дика толамаш лахарах «За трудовое отличие» яха медаль еза цунна. Нийтта белгалаьяккха езаш я К. Хадиева. Цунна а еннай «За трудовую доблесть» яха медаль. Массаза а бешамаш дедаераша сменни нормаш тIехкхоачашъю. Царех хIаране норма 120 килограмм мара йоаппашехьа 160—170 килограмм сом чуаца сменах. Планал совгIа наччахьалкхенна 50 тонн сом дуреба оаха яхаш хуаш бригадера. Укх деношка сом чуийца бартболаш ба.

И. ЦУЕВ.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 49 шу дузача денна сийленца наькъа а болаш къахьегаме овсарле лаьхъей дика къахьег укх шера «Севкавстроймонтаж» треста чуйоагIача Грознефти электромеханически заводе-чар. Качествонаш кулгалхочча слесарий бригада коллектив. БархI бетта план хьалх хьакъа 25-ча августе, кхоачашъяьй цар. Къахьегама овсарле лаккхъярай арахецача продукцета дIабола мах лохбарх кховсаш «Советни» бригада членаша.

Уж къахьегама техника кхы а лаккхеш ба бригада членаш. Цар планах совгIа арахийца продукци эзараш сомаш мах болаш я. Бригада членашта юкъера белгалъяккха йоаш за массала а шоай производствени нормаш 120—130 процент кхоачашъеш йола слесарь В. В. Шкарупа. Дика болх барах духьа ха йоаццаш Сийлен грамота еннай цунна треста кулгалхоша.

СУРТА ТIА: слесарий бригада член В. В. Шкарупа.

И. Панова сурт.

ПХЕЛАГIЧА БРИГАДЕ

Назрани района «Назрановски» совхоза Алхаст-Юртарча отделене пхелагIча тракторни бригада болхлой кхашкара ча гулдь бовла боахи. Волокушашца кхашта йисте хьа а укхаш хIанзе 430 гектара тIара ча гулдьь трактористаша Хь. Чечиоева, Б. Колоева. Сменни нормаш 115 процент кхоачашъе цар массаза а. Гулдьча чах хьайбана Iа доаккхаргдолча дIагIа а укхан, аргIаш ду. АргIаш деча дика болх бу стогометательщика И. Плиева, аргIаш тоадераша С. Гагиева, И. Чукукова. Царех хIаране сменах пагIах норма кхоачашъю.

Лаьттан ахара гIулакх а дика вIаштIехьдаьккхад укхаза. Лаккхача агротехнике боарамах 285 гектар аьхий. Оахам деш шин трактор я. Укх тIеххьарча деношка механизаторша И. Халухаева, А. Аьтгова, Б. Калоева, И. С. Торшхоева сменни нормах 3,6 гектар аха езача 4,5—5 гектар оах. Шин сменах оах цар лаьттан. Лаьттан сихагIа ахa дахара дийнахьа сигое йоллача болх беш йоха трактор бус лаьттан оахаш я.

А. МАЛЬСАГОВ.

СЕНТЯБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

Август бетта дий дийнахьа планал совгIа продукци арахецаш болх бир Грозненски нефтемаслозавода ир. Сергеева Чайкеови верте латтача №№ 19, 16 йолча установкай коллективаша. Цар сахьд кхе ди хапал хьалха нов. Дикперт верте латтача АВТ установка коллективо ши ди хьалха ноа. Горьковей кулгалдеча установка коллективо кхоачашъяьй бархI бетта задани. Цу деношка планах совгIа арахийца продукци — из да мехкдаьттахой Денна къахьегамхой совгIа.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штата йоацa.корр.

ЗАСЕДАНЕ ДЕВИЗ — СОЛИДАРНОСТЬ

БАКУ, 30 август. (ТАСС корр.). Солидарность, доттагIал, барт-цхьалле! — цу тайпара девиз а йолаш тахан Баку дIайоладелар СССР-ерча дерригача къаьмий литературай викала, доавза дехьарча 30 хIана бал аравала болча мехкарча хьальшана даькъа лоамаш йола, Азен Африкан мехкий писателашца буввам лоаттабеча Советски комитета шерра заседани.

Заседани дIайийлар Азен Африкан мехкий писателашца буввам лоаттабеча Советски комитета председатело Азимов Сарвара.

«Азербайджански ССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателах М. А. Искендерова Iоалийнар Азербайджана КП ЦК-ло, республика Лакхехьарча Совета Президиумо, Азербайджански ССР Министрий Советс заседане дакъа лоацарашка даьхьайта моарцал.

Американски империализма агрессена духьала къовсам лоаттабеш долча вьетнамски халкъацара солидарность чIоагIъеча юкъера писателий доархIам яха доклад йир шерра заседани кийчъяра йолча оргкомитета председателаа, Азербайджана писателий Соаза хьалхарча секретара Ибрагимов Мирзас.

Заседане дакъа лоацараша бузане тIайийнар М. А. Шолохова Баку гулбеннача писателашка яйта послани.

Укх тIеххьарча шерашка советски литературерча къамий вертамукъален къовсама темана хетаь доклад йир СССР писателий Союза правлене секретара Мусрепов Габита.

Гулбеннараша чIоагIа тIеараш а детташ тIайийнар трибуне гучаяьнна латаш йолча Вьетнама халкъа викал, Къулбехьен Вьетнама писателий делегацена верте латта Фан Ты. Цо дийцар вьетнамски патриоташа шоай моки къычарех тийша хIама доацаш хилари паргIатон бахьан долаш американски агрессоршта духьала лоаттабеча турпалерча къовсамах.

ТАСС-а ХОАМ

«ЛУНА-11» БЕТТА КЕРДА СОВЕТСКИ СПУТНИК

ХьалагIа хоам баьча тайпара, укх шера 24 августе БеттагахЬа яхара траекторе тIа яьккхаяр «Луна-11» яха автоматически станци. 26 августе московски хенах 22 сахьати 02 минути яьлча, программага хьежжа, чакхдаьккхадар цун деламa коррекци езга.

Бетта тIакховчаш 1966 шера [illegible] августе московски хенах 00 сахьати 49 минути яьлча юхаэзаяр «Луна-11» яха стайци. Ка маьхала я йолаш манев чакхъяккхар бахьан йолаш автоматически станци селеноцентрически (Бетта гаргтарча) орбита тIа а яьннай, цунах шоллагIа советски искусственни Бетта спутник а хиннай.

18 августагара 29 августага кхаччалца йолча юкъагIа шоллагIча советски искусственни Бетта спутникаца радиобувзама 12 сеанс чакхъяьккхай. Уж чакхйоаьача хана траектори бусташаш а даьд, бертовой системашех Бетта мха гIоллерча аверна тохкамаш дар духьа станце борта тIа еттаьча Iилман приборашех деча балхех лаьца йола телеметрически информаци хьа а яйнай.

Траектори бустамий дамнешка диллача селеноцентрически орбита параметраш хилийта лаьрхIачоа гарга а укх тайпара а я: Бетта тIехенна эгара гаргагIа йолаш (периселенегIа) — 160 километр; Бетта тIехенгара эгара гаьнагIа йолаш (апоселенегIа) — 1200 километр; спутник Бетта го баьккха йола [illegible] — 2 сахьате 58 минути; Бетта экватора тIера орид лестара са — 27 градус.

«Луна-11» яхача станцецара буззам лертеIа ба. Приборий етсена чура тIаьтоIами температуреш оттадьча боарамегIа я.

Станци [illegible] ма за маьхала а юлаш кхоачашъеш я.

«НХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ» ХIАРА ШЕРАРА ЦIЕЙ ХУРГДОЛАШ ОТТАДАРА ХЬАНЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

ЦIей долда «Кхачан промышленности болхлой Денах».

Кхачан промышленноста болхлой Ди» хIара шера октябрь бетта кхоалагIча кIирандийнахьа деш долда.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.
1966 шера 30 август.

Советски Союзе гIолла

МОРДОВСКИ АССР. Асбоцементни изделий комбинато хьал дертIа дала а чIоагIагIа тоIаль а шифер, цоацаш цу гIоалла теттан хиш ухийта, цоацаш чу гIоалла тетташ а ца теттан а чIоехал ухийта турбаш, телефонни, кабела турбаш. Ший продукци Советски Союза ерригача мийлгашка дIаухийт цу предприяте.

Укх шерах хьалхарча ах шера бIаьш эзараш сомий маьха продукци дIаахийтай планал совгIа.

Сурта тIа: дIахийта кийчъеш я эргIанара турбай парти.

В. Войтенкой сурт.
ТАСС фотохроника.

УЛЬТРАФИОЛЕТОВИ ДИАГНОСТ

ВИЛЬНЮС. Дера-диагноста новкъостала Iехкай ультрафиолетови вIанараш. Фильтрай къаьстта фий тайпарча системах чакхъяьхача цу вIанараша белгалдбах организма курча биологически активни вешествай соотношенена кIеФир-дукха е хинна хувцамаш. Эгара нийсагIа йолча аналитически таразашка дувцуш доацар кхоачаше йоллеенай литовски аспиранта А. Плюшкиса хьаяь спектрофлюораметр. Приборо новкъостал дергда дукхача дазарах организамо тIуналац лохача температуранех еш йола реакци хIана хуьцалу, тайп-тайпарча наха дарбаш цхьатарра хIана дулаш хара.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЯРМАРКА ДIАКЪОВЛАР

КИЕВ. Укказа дIанъайллай 15-ча августе дола 21-ча августе кхаччалца Киеве хиннача дерригдунен птицеводий XIII-тIа конгресе хургйолча ханаца нийсъяь хинна птицеводствах йола дунен халкъашта юкъера выставка. Выставке дакъа лаьцар 20 мехкарча 300 совсIча фирмон организацеш. Шин кIирана цига хиннав 600 эзар совгIа саг.

□ □

СОРОЧИНСКИ ЯРМАРКЕ

ПОЛТАВА. Сорочински ярмаркех дола хабар дерригача дунен тIа чакхдаьлар — полтавчаший сийлахь-воккхача яздархочо Н. В. Гогола даьхьчох дола хабар.

Юха а цу лаьттан тIа, дукха шераш дIаяхачул тIехьагIа, дIадахача кIирандийнахьа кIезиг яха йоллеэлар юртара ярмарка. Портъаьннача Сорочинцашка Полтавшина районашкара баьхха ца Iеш, Украина хоаллахарча областашкара а баьхкар итташ эзараш нах, бIаьшъ автомашинаш. Укказа да карусельш, бурчагаш, йайха — духхьа Iаькъашкара йоагIIача тайпара йола — кхерзаш ахча, полтавски варенеш, чIоракаш.

Хьаштедац я ярмарке кхабилгаш, чархаш, верда чархашта хьекха дальтa. эгара кердагIча тайпаех йола телевизораш. баракъаш дуттиа машинаш, мотоциклаш, велосипедаш, баракъаш, вота гIирс. Бакъдар аьлча, цига йоацаш дий чарбазаш, Iажаш, хьачаш, моза. Полтавски юре мел йола, украински дIаькхача цIеча баракъанташ Гогола вийцача Черевик Солопия, ярмарке кул кхаь а лечкъеш хиннача гIулакхатарех дIа юл йиккха хIама я цига.

□ □

ДЕШАРА ШУ ХЬАТIАЙХОАЧАШ

МИНСК. Белорусски горнякий химикойн городе — Солигорске эксплуатаце дIаенная 1600 бера деша моттиг йола школен жилой корпус. Республике эгара хьалла хьальяй цу тайпара дешара корпус. Ерригаш а 50820 моттаг йолаш 90 школа я Белорусе хьальяраш.

НАЛЬЧИК. Кердача юкъерча школе дешаргда Барагач яхача черекий юртарча бераш. Цига е мастерскеш, химен физикан кабинеташ, активни спортивни залаш, столови. Залан хьальяй Чапаева цIерахча юртйоахама артела чотах. Цхьан сменах дешаш хургда ахархой бераш. Прохладненски районерча итт дакъа школех нийс дакъа цхьан сменах болх беш хургда кердача дешара шера.

АЛМА-АТА. «Жетеш» яхача казахстански издательства арахийцай доккха доацача хоза кийчлахьа ихьайтта книжках латта «Дьешта-жаннита йола библиотека». Школьникашта деза да юкъе хьехам балара дешашта хетадь да книжкаш.

ЛЕНИНГРАД. Хоза костюмаш йийха школе йоагIаргла городера йоIаташ. «Весна» яхача фирмо дешара шерага кердача школьни форма 44 модель кийчъяьй.

□ □

КХОРАХ ДАЬ... НУХ

МОСКВА. ХьоанагIана меттел йола материал хила йиш йолаш ба хIора дий. Кагийча гIомарца вIашагIа эбаьччул тIехьагIа из керта з теха, вакуума чу беттача Iаламате чIоагIа чIоагIлу из. Мел боккха низ тIабахийтача а лов цо, кхыметтел кхага Iоакъаш а тед. ХьоанагIа белаха бух тIа IотIалоттаьча цу тайпарча материала йитаьнгача пластинкашта цунга йоаш хулийт массахарчул цкъан кхаьаш дукхагIа болх беш ха яхйа.

Одесски области боахамашка кердача цоларашта даьча гохкамашта хьалъекхар кхы цхьаькха а нар совце: кIора демах яь пластинкаш-резцаш кхашкарча хьаьшашка хьоанагIана дIатIалотае атта я.

Керда материал хьаьй доагера оалвалий Московски институтe. хIаьта кердахаьха хьоанагIана а долаш дола эгара хьалхара нохараш Олесски заводе хьалаьд.

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Назаровски ГРЭС-е хьалъеш а монтаж еш а латт ше морг кхы йоала 500 эзар киловатт низ бола генератор оттаергйола блок.

СУРТА ТIА: ше морг кхы йоала блок вIашагIйоллача цIеной гIовнаш хьалдеча.

Ю. [illegible] сурт.
ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ ЙОАКХО ЕШ

«Коммунизмага бода некъ» цхьана колхозехь беш 96 комсомолец ю, ужаьа ба цига комсомольцаш болцарш а. Колхозан правленеи парткомеи дакъ терах ю комсомольски организаци беча балха, гIуллакхийн, цо пIейолаяь инициатива дог рьаьа хилла хьалхоьал. Партийни комитето бригадера комсомольцаш боарI-боарIхIача хьисапе балха тIа дIанийсбу. [illegible] ВЛКСМ-н комитета балхи йлап оттаю. Колхоза парткома член М. М. Буканов комсомольски организаце беча балла белхтоххиме ва. Массайолчу комсомольски собранешка, кагирхой сайренашка дакъа лоацаш хуа коммунистий, цига къамельаш ду.

Дукха ха йоаццаш Дубовски культура Дворецехь хиннача «Кагирхой шоах даьц ду къамьэлар» яхача темах йолча диспуте къамельаш дир коммунистйш ш. Картавцова, Птацника.

Колхозе традици а хинна дIайоаккхад Советски Эскаре гIулакх де бодха кагирхой наькъабахар, цига къамельаш ду парткомеи колхоза управленеи членаша. Эскаре гIулакх де бодхача кагирхошта дела совгIаташ тел.

Колхоза кулгалдоша, парткома членаша дийха бувам доаттабу боахама участкашка болх беча кагирхошца. Колхоза председатель П. Г. Картавцов, парткома секретарь В. И. Птацник, агроном В. С. Будкиный, школа директор М. М. Буканов, кхыбараш каст-каста фермашка, бригадашка лоацаш хилам хул. КIоаргга чулоацам болаш — кхи ма беседаш, лекцеш, цудукха кагирхой, боахам чIоагIа тIара цар. Цар шоай лекцешка, беседашка юкъ вай мехкарем дойнан [illegible] мехкашкарей событеш, колхоза хьалхалекъа латта лехарий.

КПСС-ЦК-н майски Пленум хиннача тIехьагIа ш. Картавцова йийшар «[illegible] колхоза хьалтахах», «Къахьегаш васаре лакхъар — юртбоахама продукци дукхагIа хилийтара кертдар» яхача лекцеш. М. Я. Кочеткова йийшай «Коммунистически хьисапе къахьегаш», «Коммунизма материально-технически бааа хьалъара дивва дакъа» [illegible]

[illegible] «Комсомолец» яхача [illegible] кхыча [illegible] йола дешаш. Цигга тайп-тайпарча темаех лаьца лекцеш йийшар В. И. Птацника, М. М. Букенова, Д. Т. Ерошенкоес, кхычар.

Колхоза правленеи парткомеи цахаддаш йоакхо ю колхоза кагирхой. Цу колхоза фермашкара, бригадашкара дIа-юха бувлам хукцалац колхохой. Къахьегамах хозрасчетни системаш [illegible] гIулакх де кийчлуш я колхоза коллектив, цо дикагIа кходайтаргда колхоза рузкъа.

Ялат чуэкача, йол хьокхача, хIанз силос йоллача тIехдинча къахьегаш ба колхоза комсомольцаш, кагирхой. Царна юкъе ба комсомольцаш шоферараш Селеинов Алексей, Бектимисов Герой, Дисецкий Александр. ХIара сменах нормаш 110—120 процент кхоачашдеш цар. Цул совгIа уж балха долаш цхьан минута болх сеца бац, дукха кхолаьд доагор.

Ураьдьа ялат дIалера кийчо еча къьоти дика къалхийгад комсомольцаша трактористаша Белоненко Петра, Бондарев Ивана, кхычар. Царех хIаране сменах нормаш 120 — 125 процент кхоачашъю.

Хьайбаш лелаеча болх беш 20 саг совгIа комсомолец кагирхой ба. Уж ба даим социалистически яхье хьалха латтащ хьабоагIараш. Кагирхоша чIоагIа къовсам лоаттабу хьайбай продукци дукхагIа хилийтара, цунга дIабода мах лохагIа хилийтара.

Юкъера школа чакхьайаккхачул тIехьагIа шурий-товарни ферме бахьар Анохина Нина, Арфьянова Надя, Бамахова Антонина, кхыбараш. Комсомолка Анохина Нинас ше беттача хIара Iаттагара лерхI бетта лякха шура 2020 килограм я, тIаккха социалистически декхарех шера лакха еза хиннар 2400 килограмм йолча.

Лоарха Демахова Антонинас социалистически декхараш тIаийцалар шера шо беттача хIара Iаттагара 2300 килограмм шура яккха, хIьта лоархI бетта цо хIара Iаттагара яьккха шура 1888 килограмм я.

Бартайна хьанаре къахьегаш я илх сагах латта хьалхий-товарни фермера кагирхой бригада. Цу ферма комсомолка Беликунова Любас болх бу пхь шу совгIа да я. Шийна болх цIоагIа дукха беза цуна, цудухьа дентаьа деита совдуял доала къахьегама толамаш. Дубовски юкъерча школе бархI класс чакхьйаккхачул тIехьагIа цига балха баьхкар Т. Еларилов, Л. Ауиова, Р. Дружинин, кхыбараш. Колхоза правлене оттадир къахьегамах аккордно-премиальни системах алапа тергдола гIулакх, цудухьа дикагIа къахьех кагирхоша. Дика да цар доакха къахьегама толамаш. Дийнахьа байсамиеи хьакхий хурсха тIаккет 500 грамм дуд.

Колхоза правленеи парткомеи цахаддаш йоакхо ю колхозе дешар вIаштIехьдаккхара, кагирхошка дика сацаIийтара. ДIадахача дешара шера Дубовски сайрийнарча школе дешаш 11 саг вар, институташкеи техникумашкеи заочно дешаш 4 саг вар, хIьта комсомольски дешара юкъе хьавар 30 саг. Цул совгIа цар дакъа лоацар шоай кхетам шербара лаьрхIача «Крутозор» яхача кружоке. Цига кулгалдеш хилар Дубовски юкъерча школа хьехархо Т. П. Прясникова.

Заочно деша багIарашта дешара мел оша хьалаш долаш да. Шоай ханнаьа балхара мукъа а болийта дешара отпуск лу царна. Укх шера колхозо ше стипенди а тергдолаш Серноводски юртбоахама техникуме деша хьожаре лерхI кхо саг.

Колхоза кагирхошта чIоагIа дукха еза спорт. Районни спартакиадашка ухийт футбольни, волейбольни, баскетбольни командаш. Уж тха [illegible] дикагIа лоархIаш йола [illegible] Август бетта района спартакиаде хьалхара метиг дьаккхар [illegible]. Колхоза правлене [illegible] спортсменашта транспорт лу, [illegible] форма йию, лоацца [illegible], спортсменашта мах [illegible] лу.

Дубовски культура ЦIагIа [illegible] кастe санъерда кагирхой сайракаш хул. Цига болх беш я дукхайолча эстрадни оркестр, массехк художественни самодеятельноста кружокаш. Царна юкъе я малой, драматически, хелхара кружокаш. Дубовски кхаьа станице нитта хьалаш [illegible] [illegible] салаIийтара.

Т. [illegible]

АГИТАТОРАШ — КХАЙ ТIАРЧА СТАНАШКА

Юрта боахама продукташ яхаре дукхаьа шорашка тIехьаьосаш яр Грозненски района «Старопротовский» совхоз. Оалангара хувцадалар укхаза долаь хIана а КПСС ЦК-а мартовски Пленум хинначул тIехьагIа. Партийни организаце чехка ергабаьккхар шийн организационно - партийни, партийно - политически болх, лакхбир цеховой парторганизацей, партгрупашай, коммунистий белхтохам.

Къаьстта зорко тIаланийтар агитколлективаша бу болх лахбара. ХIара агитатор аттара хьалха производстве хьалха латта болхло хургволаш, боахамеи политически дешарашеи йоламца кхоачашдара къахьегамхой оаргагIбаза цунна ховргдолаш хилийтара безача мна тIабахийтар совхоза партком.

Совхоза агитколлектива юкъе 54 агитатор ва. Уж ба производстве хьалха латтараш, хьехархой, медицински болхлой, юрта боахама болхлой, культпросветболхлой. Царна хан-ханнаьа семинараш ю, лекцеш докладаш ю.

Цу лекцешка агитаторашта тIабараьбу хьадда йола агитаце яра, дIалоьвайт царна экономически хьорхамаш. Цхьан семинаре агитаторашта къамьал дир совхоза директора нов. Ш. М. Шатаева. Цо дика доаьккхаш дийцар хьалхарча ах шера йолча социалистически яхьа итогех.

Цул тIехьагIа хинача семинаре совхоза бухгалтера нов. М. М. Хусанова экономически анализ йир производства, массадолча доакъоех, беседа еча хана малагIча экономически хьорхамашта тергам тIабахийта беза дийцар. Иштта дика моакъостало агитаторашка йиш хулийт беседа дика доаьача масалашца а ладугIараш хьадда долча гIулакхашта тIахьежа. Масала, агитатора Солтаев Зайндие шоллагIча тракторни бригаде еш йола беседа кийчйир укх тайпара. ХьалхагIа парте XXIII-ча съезда решенеш тIара шийн беседашта эшаш йола материалаш а Iомаяь, тIаккха бухгалтеререн планови отделерен цу бригада хьокхамаш дийцар цунна. Цул тIехьагIа цо къамьэл дир цу бригада бригадираца, хайр бригаде болх дикагIа бараш малаш. Юххера а цо къамьэл дир бригаде хьалха латтаршца, нийсар цар балха опыт. Цу тайпара кийчъяь беседа ладугIа дог доагIаш, дикача, хьадда долча вахара масалех йиза, механизаторашта дагалатта раш дуьцаш, царна дикагIйола опыт дIайовзийташ яр. Цудухьа чIоагIа ряьа болаш ладийгIар наха цун беседага. Цу тайпара лий вом беседаш а. Цар новкъостал дир социалистически яхь шерагIа йаржахра, къахьегамхой балха хьинар а политически сакхетам а лаккхбара. Цар пIахх оарцагIболхар кхоаккара балхаш толамца чакхдахара, ялат сихагIа чуэцара.

Кулгала йола агитаторашта производстве хьалха латтараш, коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Гидуэргаш чуйцачул тIехьагIа еррига бригадашка беседаш хилар, цига йийцар балха итогаш. Цул тIехьагIа къахьегама шестой йир. Комбайнийн воловниа кхай тIара юрта кхар. Хьадхара агрегаташ йолаеш хилараш яхье котбакаршта: Гайтамиров Сиден, Эльмурзаев Висит. Лепаш яр цIе вымпелаш. Вадоннака хьалха яхьаш яа совхоза цIе байракх. Юрта юкъе йоаццa митинг хилар. Цига къамельаш дир боахама хьалхле леэрайла, производстве хьалха латтараша. Дукха дика лефаш йилар дикагIболча къахьегамхоех лаьца.

Ялат чуэцача хана центральни къорта вIашагIтехаар лерхI сагах латта агитпункт, Магомадова нерте а латташ. Агитаторашта босийш йора, «къахьегама листокаш», «листокаш - молнеш» арайоахар, ялъа бюллетенаш уттадора, «малав тахан хьалха» яхача стенд кийчйора.

Политически агитацех дукхагIа пайда оца а гIерташ, совхоза парткома кхоачашду керттера декхар — КПСС XXIII-ча съезда решенеш толамца кхоачашъяра нах оарцагIбоах.

А. КУММОВ,
КПСС Грозненски районни инструктор.

Ди[illegible]Iбараш — парте мугIарашка

Тха совхоза партийни организаце шийн мугIарашка хьаийбу хьайбай боахаме болх бу дика, хьаьпала къахьега нах.

Отчетно - хоржамий партийни собрани хиннача тIехьагIа 14 КПСС членийн кандидат парте членаш хьайиццав, хIьта кандидаташ — 12 саг. Партийни организаце хьинаре [illegible] дакхьплараш парте дукхагIа боагIа дикагIбола производственникаш. КПСС-а членаш [illegible] кхагIбола ва Iуй Г. Умхаев, Х. Мехаев, тракторни бригада бригадира гIовка И. Бамаев, трактористаш М. Эдилханов, [illegible] фермa заведующи [illegible], вошхагIбола ва Iу Х. Махаев. Коммунисташ юкъе хиннa белгалбаьнна тоаду болхлой производственни болх.

Партийни организаце чуоагIа 63 коммунист. Царех хIаравар юкъарчча доаццаш материальни рузкъа хьалдеча ва. Ха коммунист болх дика барах [illegible] [illegible] тракторно-полеводческа бригадира бригадира Сайдулаев Лечайн Ленина орден енна, [illegible] механизатора Сагалов Махьмада — «Къахьегама Юкъа Байракха» орден, вошхагIболча ва Iуна Джабраилов Къовсама «Знак почета» яха орден еннай. Тха партийни организаци дукхагIа хиццай аттара дикагIа болча, хьалха латтача производственникаех. ХIара коммуниста шийта болх бе енача участке къахьегамна хьокхам тех, царос боаца болхлой шийна тIехьа боах хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара.

У. ПАЦИЕВ,
«Минеральный» яхача совхоза парткома секретарь.

Победа проспекте Грозне аттара хьалхара кхе этаж йола цIа хьалеш я «Грозпромстрой» треста № 8 йола Гишлой-монтажни управлена коллектив. ХьалагIа эраж хьалйотташ я нов. И. Н. Найденов керте латтача бригада коллектив. ХIара сменах нормаш 110—115 процент кхоачашъю цо.

Сурта тIа: Найденов Иван керте латта каменщиний бригада.

И. Плинин сурт.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI. 1 сентябрь 1966 шу.

Московски ШовхалIа автоматика завода марна тIайола регуляторашi кхыйола приборашi промышленноста эттара тайп-тайпарча довзаьоашка шерра лелаеш я. Шу даладеча гIона планал совгIа бIаьш приборашi арахийцай заводо.

Серийни продукци арахецаьдал совгIа, укхаза кхоачашду царда приборашi хьаьр тела заказаш а. Цар констукцеш уттаю завода инженераша. ХIаца, масала, кхьчадi радиотехнически промышленноста эша теттара кийса температура регуляторашi кийчъяра заказ. Августе завода дIакхьийтай Славянски Заненски ГРЭС-а эша приборашi.

Сурта тIа: регуляторашi вIашагIъехкача кердача цехе. Хьалхашхара — монтажникаш Л. Есинан А. Дегтерева.

В. Мучова сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВГIАТАШ — БОЛХ ДИКА БЕЧАРНА

1966 шера шоллагIча кварталах кинофикаце предприятеш организацейи социалистически яхьага а хьалха кульмина болхлой профсоюза обкома [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чулоагIача кинофикаце управлени [illegible] тела ЦIе байрах [illegible] яхача министерства коллектива. Ахча [illegible] план 131,5 процент [illegible] [illegible] дика [illegible] ду.

Киносета районни [illegible] [illegible] социалистически яхье [illegible] хьалхара метиг дьаккхай Веденски района болхлоша. Цара гулдийр [illegible] 126,6 процент кхоачашдай. [illegible] болх барах кинофикаце Управлене профсоюза обкома [illegible] тела ЦIе байрах еннай [illegible].

Дика хьалха Шелковской района № 3 йолча кинопередвижка тIа болх беча Р. Тедиева, кинофикаторех А. Чеченова. Бадача [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] графики болх барах вIаштIехьдайна ахча гулдара план 185 проценти [illegible] 197 процент кхоачашъе. Цар гIулакх иштта лелабар балхаш [illegible] кхара тела ЦIе байрах еннай цунна.

Социалистически яхье къовсам лоаттабь республикера 19 коллектив кинофикаце управлени профсоюза обкома сийлен доска тIа язъяьккхай.

Полиграфически промышленноста предприятешта юкъе хьалхара метиг дьаккхай Сунженски типографе коммунистически къахьегама коллектива. Валови продукци арахецара плаш 104,8 процент кхоачаьь а [illegible] продукцега дIабода мах [illegible] процент лохбаьб цо. ХIьта арахецара продукце дикал а лакха я. Нохч-ГIалгIай АССР-а министрий Совета чулоагIача печата управленеи культура болхлой профсоюза обкома президиумеи цхьанне эьча решенех Нохч-ГIалгIай АССР-а министрий Совета, облсовпрофей кара-кара тела ЦIе байрахи ахча премии еннай цу коллектива. Дика болх барах печата Управленеи профсоюза обкома Сийлен грамота еннай ЖалагIабикем Гудермесеи типографе коллективашта.

М. ПЕТРОВА.

Массаза хьалха

Дика къахьейгад укх шера коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсий лоаттабеча «Мадзоцим» фабрика Хачуланe Зина керте латтача № 3 йолча ателье коллектив.

Ханал хьалха, 24-ча августе, бетта план кхоачашъьй цар. Дика балха толамаш дехарах дукха ха йоацаш ателье коллективе дукхагIча болхлоша еннай ахчан премеш.

Продукцега дIабода мах лохбараш кердадараш балха юкъе хоалладарахи хIакамехьа планаь совгIа арахийца продукци бIаьш сомий мехьа я.

Шоай хьинар ва кхолеш къахьегаш ба ателье болхдой М. Сулейманова, Л. Толстенева, С. Нагоева, В. Деттерева. Цар массехьа 10—15 процент тIехкхочашду шоай производствени декхараш. ХIьта коллектива массайолча болхлошта юкъера белгалбаха беза шоай сменни норма 120—180 процент кхоачашъеш бола мастерашi-хьамаштегараш Т. Айсханова, Л. Бекова, З. Мурзабекова.

ХIанз Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 40 шу дузача денца сийленца маьаь а болхаш къахьегама толамаш бохоах ателье коллектива.

Л. РУСЛАНОВ.

Свекла чуэца йолаеннай

Шелан района «Шалинский» яхача совхозе дикача агротехнически хьалашка, боштIача бороамах увобренеш юйса хьаьийнача аьтта 400 гектар дайша шекара свекла чIоагIа хьойнтьай укх шера.

Болхама шекара свекла чуэца заьндие шоайла социалистически яхье яьна, дIаькача экнаI кон-ханнаьае обработка еш, хий дахкаш юртбоахама лоархIаме культура дIойийнача плантацешна хьинаре къахьейгар. Хьийга мъа дабладаш. Хьуавьлаш даг гIоалоах.

Из кьагойт шекара свекла чуэца доладеннача хьалкарче дешошца доадача толамаша.

Совхозе эттара хьалха шекара свекла чуэца йоловлар совхозе цхьоалагIча отделене Хасбулатов Ахьмада мулгалду механизированни звене. Хьуанчьам чуэцара дика кийчо йир. Шекара свекла чуэца комбайнаша свеклоподъемникеш хийлачьа ремонт цо кийча яр.

Дика хиннай Хасбулатова звене гIулахх ду шекара свекла. Планах хIара гектара тIара 180 центнер йолча евча 250 центнер йоакхи уьхаза. Хьалхара 15 тонна шекара свекла дIакхьийтай цар Грозненски шекар доаккхача завода.

Иштта хьинаре къахьегаш царел тIехьа ца бусаш социалистически яхье толамаш дерх совхоза шоаллагIча отделена Эльдерханова Майа звеньевой йолча шекара свекла яхоча звено. Укх шера хIара гектара тIара планах 180 центнер йоакхя евча 190 центнер йоаккхаргъе, яьна, тIаьйиса социалистически декхар кхоачашду цар.

А. МАГОМЕДОВ.

КъахбегамхоштаI кхетам балара бола тешам

Коммунистически кхоаман саг болча кхьан долаш къовсам лоаттабар — из да шийн балха лаьь Сунженски районa Ассински совхозе-бахча даьрий совхоза халкъа тIахьожама группо хьалхие лелаеш дола декхар. Белхечоа тIаIам дор дац лоархIаметIархар, адамий общество хийцаьа прогресса новкъа дIахьайхашвахьа ахара новкъаре сэ дола цуи гIулакхаш кунна дIадоккайтар да. Керттера уйль тIайохайт профилактически невозможностита, малах довзха яз доагIа гIулакхаш хьалхийташ дола бахьалеш дIаладара.

15 сагах латт совхоза халкъа тIахьожама группа, хIьта вертгаш а 70 саг ва совхозе контролераш балхаш. Совхозни производства еррига участкаш тIахьожама кIал хилийтар дукха хIара бригадеи механикех 3—4 саг юкъе а волаш халкъа тIахьожама посташ вIашагIъехкай. Кхоачамбоацараш хьагучадаха а цу сахьате уж дIадаха а гIерт постий членаш, хIьта нагахьа салла доаккхий кхоачамбоацараш гучадалча, группага хоам бу царех лаьца.

Шийн керттера болх ялара бу группе. План квартала оттаеш а парткома заседание чIоагIъеш а я. Оаца каст-каста проверкаш ю бригадий а цхьаьа еррига совхозе а балда. Масала, 1966 шера бIаьстах юкъе кхашка деча бахханта техника миштта кийчъяьй хьежар группа, кхашкара балхаш миштта лел хьожаш рейдаш яьй цо, и кх. дI. Проверкай итогашка шийн заседанешка хьож группа. администрацена, общественни организацена, в къаьст-къаьстача новкъосташта яха йоаздамешеш уттаю гучадаьнна кхоачамбоацараш дIададара. Парткомеи администрацеи, группа предложенешка хьажа а хьежe. ЙоагIIаш йола рейгани тIаьи, хIьта уж решенеш кхоачашъеча дIахьожам лоаттабара бахьаь группага. Iалальнагo дукахача масадашта юкъера укх тайпара факт йоаллергда. Шерагара шерага совхозе эттара кIеаигагIа балца дааргаш хьукхъадеча № 14 йолча бьаца дааргаш лалалеча бригадо царна шийн ханнахьа а дика а гIулакх ца дар бахьан долаш. Болх болча хана къарабь малар а бригадера дIадахар а лоалаш вар бригадир нов. Д. А. Плотников. Директора принадаш кIеигга тергаллора цо. Кулгалхо воацаш беса цхьабола болхлой болх талхистта бе Iемабар. Из бахьан долаш кхан оасаро хьа дика а дукъе хьувнъаш деха хулар. Масала, шоай ханнахьа хьа ца гухьэрах нарсаш, сов кхача а кхьче, стандартни а лаьрхIа консерашени заводе дIавца йиш йоацаш вияр. Шу чакхдоалача хана еррига бригадаш совнагIа хилала пронеш а кийра, хIьта цу бригадарна болхлошь е-ла-а, е воаь а яцгар. Цу бригада балх бе къаьна а вахе цу тугача дIанахьчадар гIулакх. Нов. Плотникова балха хьакъехьара лош совхоза парткома дийцар. Цу лертIаравальнача бригадиргара дикара жоп дийхар коммунисташа. ХIьта кхаюкара балхаш доладеннатул тIехьагIа халкъа тIахьожама группа шийн тIахьожама хIаглаьцар цу бригада болх. БIаьстан юкъе ихашкара балхаш миштта лел хьожаш дикка шерра тоххамбир. Къахьегама дисциплиней агротехникан мел кIезига аьа а теллахь моттиг хилча, из хьагуча а яьккха дIайоаккхар. Цу проверкай итогех лаьца шийн бетта юкъера сибрила йир бригаде. Болх толхабалашта чIоагIа бехк йир бригада членаша, цудухьа укх шера бIаьстан юкъе культураштa гIулакх дикагIа дир, хIьта балца дааргаш дика а хьувнъадир. Кхиллаелар бригадир нов. Д. А. Плотников ше а. Шийн декхар кхоачаш ца деш лаьтта цо, бIарчача хийлахьа бригадера дIаволаш ва, коммунисташа цIенхашта дIалехараш кхоадир цо, хIьта группе цахаддаш тIахьожам лоаттабаре цун лена оцадаш баькъонца чIоагIъю. Цхьаькха факт. Контролера Г. Я. Незабудкас бьвча хоамах Л. В. Лемишна продовольственни тика балха правера енга вIашагIделар. Контролераша къайлагIа эйра цун болх, цул тIехьагIа миштта хьажар дукха цхьадаьа толараш ийцар. Цигга гучадаьлар хIамаш кIеангагIа узаргйолаш тарал хийсдаь хилар, хIьта уж дIацачунгахо 45 кепиг ахча совнагIа даьхцар. Проверка итогаш юкъа совещани вIашагIтехар совхоза парткомо, халкъа тIахьожама группа, болхлой комитето, Ассински сельпо правлене, ваочна комиссо вокалаш юкъе а болаш. Тика чу тIах беш хлер Л. В. Лемишна эIамита саг а, хIьта а кIенхаштта бехк баьккхар цунаь общественноста оагIонгахьара санна, иштта сельпо оагIонгахьара а.

Контролераша иштта гучадаьлар тракториста Н. А. Голубцева бех бола чIабелча учетни листаш тIа доакъаш кхиль хилар а. 35 сома мехьа бола ше бахьбаьцдалехьа а, бахь аьвна лабаь хиннаь ца. Иза ахха соналдо цунгара, хIьта из ма шин бетта трактористаха болх бергбацаш дIаваьяхар. Болашамна хий дехкача, хьувнъам тушара, техника болх беча, совхоза бытовой вахаре контролеша дукха кхоачамбоацараш гучадаьла а дIадаьла а хилар дьхьехаш йола масалаш кхы а дукха дохадо йиш яр.

Халкъа контролерий бола юкъе барах боалаш беш, лоша, совгIета, гIаргIентта беш ба цо. Цу масса оагIонахьача балха тIа шоаш дикача оагIорахьара хьаьовзийтаб контролераш Л. К. Лафанзна, В. А. Цыганков, А. В. Дмитриенкоес, Т. А. Алферевас, кхычар. Группана дукха новкъостал ду совхоза болхлошеи гIулакхерча лахеи Н. В. Минченкое, Х. Л. Збулгаев, М. С. Демченкоес, кхычар.

Администраци, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей оагIонгахьара сорах ца еш йоакх группа предложенеш. ЛоархIаме шоай доладь гIулакх директора приказашта а общественни организацей решенешка а хулаш хул. Тахьа гIулакхаш лелаераш, массаза а бехктохаш со.

[illegible],
Ассински совхозе халкъа тIахьожама группа председатель.

АРМЯНСКИ ССР. Хьалхь йолаш латт Кафански цIастарудни комбината обоготительни фабрика.

Шийна тIадиллача гIулакха лоархIаш кхета а беш къахьег опыт йола специалист Григорий Мартын керте латтача слесарий-монтажникий бригада. Руда оагача отделенера балхаш дIастадаьлаш, еррига хьаьаьп, [illegible] [illegible].

Кхеста фабрика бухкаршка дIаста [illegible] дукхаьлаьхара [illegible].

Сурта тIа: аьттехьа — кийчъя [illegible] обогатительни фабрика керда [illegible], аьрдехьа — монтажникий бригадир Григорий Мартын.

Г. [illegible] сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДАДАР ЮКЪЕКХУХЬАШ

«Коммунизм хьалъеча массайолча участкашка парте идеяш наха юкъе йоаржаеш, къахьегамхой хьалхарча мугIарашка латтача миллионаш болча вай новкъостех-коммунистех вай доккхал ду», — аьлар нов. Л. И. Брежнева XXIII съезде цIе къамьал деш.

Царех ваI ва Центральни приборо-ремонтни мастерске пирометрически участка бригадир коммунист Шевченко Олег Сергеевич. Ше болх беча хана дешаш — къахьега ма йолаелча 23 шу даьнад — балха тIа массаьаьа хьоаждам луш хьиногIа ва. Техника дукха езаш, шийна тIадилла моллагIа гIулакх доккхеь эIамигеш ца лоархIаш пхьатарра дика кхоачашдеш, ше ле яенна хIама чакхдоахаш — иштта я мастера самалаш. Лакха квалификаци йола, хIама ховш, вуош къахьегамхо ва Олег Сергеевич. Къаьстта дукха беза Шевченкова рационализаторски болх. Дуккъала цхьан шера бархI лоархIаме предложени кийчъяьй цо. Царех эффект йоккхагIа йолаш я эргальккха тоаль дIа-юха йоаха поверочни установка. Массалолча хIаман лух тIа бала, ца довзар ца тахкаш ца дита — иштта Iомабу бригадира шийн коллективера нах. Цудухьа дукха ба бригаде рационализаторашi, лалла я балла дикаи, коммунистически хьисапе лелабу болх хIаране. Дика вIаштIехьдаьхах бригаде болх дика бара хьалаш.

Хьинара дакъа лоац О. С. Шевченкос общественни балха юкъе: мастерской технически Совета член, бIаьахача хана хилар мастерской парторганизаце секретарь, Iомайир пелагога товаал.

Цу мастерски болх беш ва цхьаькха коммунист, кердадар махара юкъедахьара шийн еррига уйла тIаерадь йола къахьегамхо Бронников Василий Иванович. Керда техника балха юкъекхахьара йолча бригада керте латт из. Бокха, чоалхаве ба цун къахьегама никъ. Кхуаш вонгIача хала техника юкъе долча кердадараш тIаззар Бронникова бехаш. Цу хама дона из гIулакх харальна, новатор а хинна творчески къахьегаш ва Василий Иванович. Цул дерроита вахар дуьзаденнад мастерскойца, цун приборашка, станокашка. Укхаза латта цхьайола приборашi а цун говзача кулгаша кхаль, дукха я цо цхьацца хувнычаш дах оатхалаш. Ше болх беча тхъеста шера бIаьннел совгIа рационализаторски предложени еннай Бронникова, хIьта дуккъала тIехьарча бархI предложенех хинна кайда ихо зоар ла зоар сеца мехьа ба.

Шийн тайпара, къахьегама къовсаму Бокха опыт болча новатора шийн терко тIалоа конструктивни вайраш. Грозненски предприятешкара инженерашi-механикаштахой бегIа кунца дагабала, хIара хатта. Царна а, цо мел новкъостал а дика хов шийна могаш дола новкъостал де Василий Иванович массаза кийча вага. Дика толамаш доал из керте латтача коммунистически къахьегама бригада коллективо а. Шоай кулгалхо санна дукха ба бригаде общественникаш, рационализатораш. ХIьта общественни болх Бронникова шоллагIа профессе а хинна дIаяттей. Из массехьаза хьинав горсовета депутат, изобретательстваи рационализаци Бургелсоюзни общества областной Президиума член ва, иштта кхоачашду гIандола декхараш а.

Иштта къахьегаш, вайна ва мастерской дукхалча коммунисташ вола кх саг.

Л. САЛЬНИКОВ,
Нохч-ГIалгIай [illegible] [illegible] [illegible] ЦIен оалкхагIа [illegible] [illegible].

СССР КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВЕ

Укх шера 26 августе Москвера Китайски Халкъа Республика посольствага укх тайпана чулацам болуш йолу нота елла СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий Министерствос.

Советски Социалистически Республикаш Союза правительства тІедиллар СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий Министерства хІоттам болуш йолу протест кхайкхам Москвера КНР посольствага. [illegible]

23 августа [illegible]

[illegible]

Шийна уйла тІаьраш да, советски посольства [illegible]

СССР посольстван а лухьдарча провокационни гІулакхашнара [illegible]

Укх шера 22 августа КНР МИД-а [illegible]

Укх масеха дийнахь [illegible]

Цхьаьна а КНР правительствано [illegible] СССР посольствонан [illegible]

Паччахьалкхенан [illegible]

СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий Министерства [illegible]

ЛОАРХІАМЕ ГІУЛАКХ

[illegible]

Специалиста къехам

[illegible]

Е. ФИНК.

Город Нижний Тагил. Пионерски улица.

Б. Никольски сурт. ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

А. НОВОТНЕ ОСЛАВАНЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

Прага, 30 август. (ТАСС). [illegible]

[illegible]

ХЬЫ А ТХО САМОЛЕТ ЧУЯЙТАЙ

ХАНОЙ. Вьетнамски халкъе [illegible] 27-чуи 28-чуи августе [illegible] самолет йохаш чуйитай. Вьетнамски информационни агентство [illegible] Вьетнама Демократически Республика территорх тІе йолаш чуйиттача [illegible] 1360 хиллий.

ДЕ ГОЛЛЬ – ЭФИОПЕ

АДДИС-АБЕБА. Шоалта дийнахь Франце президент де Голль Эфиопе волча хала кулгаш аьхадд Франценец Эфиопенеш юкъе цхьана культурни а техническе а гІулакхаш за[illegible] шера йолча соглашенеш[illegible]. Цу соглашенешка хьажжа Франце, масала, Эфиопе дохийтаргьа специалистий группа, Эфиопа технически колледж хьалъергьа.

[illegible] ДУХЬАЛЕ [illegible]

ТОКИО. «ДІадахка Вьетнамера США агресси. [illegible]

АГРЕССИ БЕХКЕ Ю

НЬЮ-ЙОРК. [illegible] америкаски конгресса [illegible] 13-ча августа [illegible] 54 процента [illegible] США «Вьетнамерча тІема [illegible]

Чехословаке яьй

ПРАГА. [illegible]

ЭЗАРААГІА ТЕПЛОВОЗ

БУДАПЕШТ. [illegible]

СОВЕТСКИ СПЕЦИАЛИСТИЙ [illegible]

КАРАЧИ. 1961 шера [illegible]

ТОПАШ ТЕХАЙ

КАИР, 30 август. (ТАСС). «Бусалба вошарий» кхача организаца террористически группа дешах нехттера бехке вош верча юхьарена — цу организацина корта латтача Сайида Кутбанон цуш цшен помощникин вовше аьлина даь хийна приговор кхоьчашдела. [illegible]

Из хаам [illegible] «Аль-Ахрам» кхача газета дагадоьхийт, Сайид Кутбан цунне [illegible] 1954 шера а тІехьа «Бусалба вошарий» террористически гІуллакхашта [illegible] хилар. [illegible] президент [illegible] ОАР-ера [illegible]

ЭРХАРД ОСЛО ВАХАР

БОНН. Малхбузехьен Германски канцлер Эрхард официальни визитаца тІе Осло вахар. Цига хуьгва из 2 сентябралдан. Цул тІехьагІа Эрхард цунца улар дьаьнна вала кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Шредери Стокгольме гІоргба.

Яхаш, къахьегаш къувсаш я Хайфон

[illegible]

Оаха да аьнна жоп делча, доттагІала кипе белакъежар уж. ХІаьта царех цхьанне, кхы сов къона а воацача моряка рот-фронтовски моаршал хаттa бий тоІабир. Цу кема цІи а байта бий тоІабир. Цу кема цІи а байрахь а малагІа я довзхаргдац вай. Кема даьшта хІоаз хьажт долаш дар пайза баккхара йола торо мара, кхы [illegible]

[illegible]

Ю. ЖУКОВ. В. ШАРАПОВ. ДРВ бахийта «Правда» стоцнеф.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. [illegible]

ВИА—ТАСС-а сурт.

«Правда» издательстве жепа тоа кийнаца ДРВ бахийтача «Правда» спец. корреспондентий Ю. Жукове В. Шарапове кийнашка тІара. (АПН).

— Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ —

СОВГIАТАШ

— ДУВЦАР —

Совгlаташ тайп тайпара хул... Доккхий а зlаммга. а Бакъда, совгlаташ — совгlаташ хилахва дарздац. Ма доккха да, ерзlамигга да — цунга хьежа эшаш а дац. Хетадий шоана совгlата еннача говра бага ма хьежа ахаш. Хьона фу байна да цуш бага дергаш хиле а, еце а, на совгlата енна хилча. Митта да совгlатий гlулакх, моллагlча тайпара уж дале а.

Дукха ха яр тха цlагlа совгlат ца дахьа. Шераш-м аз дахьлlаца, вешта дукха ха яр. Мa да эшаш гlулакх-м тха цlагlа кхы нийс а денналцар. Цхьа бахьан доацаш дахьаш мича хул совгlаташ. Валидат йоагlаш денарам хетт оаш? Мa фу хабар да. Уж-м тхона дицденна дукха ха а. Цул тlехьа-м Башир вича дера тхона дукха совгlаташ. Хьайба дагадоагlа уж хlанз. Дукхалар хьона, гаргарча наха денарам, доазакоша, безачар, боввачар денарам. Тlеххьара а Башира сагйоалаеш денад тхона совгlаташ. Кхы дуа тlехьа денаданар, хlана денарам мара. Аз ма ахий шуга, хьы уж да бахьан хиира а дахар.

Хьанагlчо фуннагlа дуще а совгlаташ далара чlоагlа тlера ба гlаатlай. Шоаш хlама ца йоаш lайна а совгlаташ далахна lергбац. Митта хьадоагlаш да аз бордхlе дахь хара дени.

Хlана аз на сецна дука хеттий оаш? Ай, хаца шоана тха цlагlа доккха дика денанга? Кхоалагlа бутт из бай тхона йиlиг яь. Хlа а, Бойнгра доаладахьа кускало хьай-хх. Ма йиlиг а, хlа, нехнахьа. Хьоара белах дича сайна да хьона вогlаш, кулгалгаш. Ваша йиlиг а. Сога еха а елий, кулгаш кхестадергда хьона. Валидат-м до хlане а хlама кlеталаш йоал. Бакъда, со кох тешац. Со шийна лоаха ца вона массайа сога ша хlама ел ла. Малейн ла-ех, мо ма дарра малейн. Вайна мел везачун цlагlа хийла назаме цхьаьпна йиlиг. Сагота ьхьадаш, бер доама цlа ваш да. Тхоаш хlамал-на бер доацаш митта дахкал а хац.

Тхога дика кхачаво махага а дикъа ма кхачий хутиа. Митта бах е ма-м, махага дика кхачача гlад а болхаш, махага ве кхачача хала а хеташ. Митта на кхачча вахарах вахар да а сецна оалар. Цудухьа кхухь дала совгlаташ а. Кхухь-те.

— Кхоана хьаьший ба вайцкга боагларгболаш, — йоах сога са йоккхача сага Ваэкпата. — Вай лоадака Тонта кхийттаар еох, совгlаташ а кийчдаь боагlаргболаш ба йоах.

— Фу хьаьший ба уж, фу совгlаташ да? — кхетанзар со цlахха ца яхачох. — Вай вола сар йоалаль-м шийшу дала на доалан, тlаккха малагlа совгlаташ да уж вайна дахьараш?

Сагатала оалаш дац кьаьелча йаг бера хьахьхалга вера. Из бакъдолга сона сайна тlеххьарча хана гучадьеннад, цкъа дахьина а ца lеш. Из митта да хилча вy цу сахьте кхетадергдар сай йоккхача саго ахар. Вешта фу шийда ба цул, массаза кьона мича хатт саг, цкъа кьавалаппа мича йоал. Хlара хlаман ший аргlи на йий. Цудухьа со егlаавахавар Ваэнпата сайна lоттар йича.

— Йиlиг хьеций ухх цlагlа, — йоах, сона раьза йоацаш. —

— Хьо хьа ма вий тlера мавкха а цамогаш ухх цlагlа мел волча саган дукхагlа на хьестар. Хьох ахь хеташ цуйна пахка ца хьенхаш цкъаза цкъа мохь йоах цул манас.

Са дукъал ала хlама дацар. Аз на ахий шуга, хьакъал на твача фу пайда ба. Вокха хинна, вокха. Цудухьа да на, сона хьашей на безалга дац, е совгlаташ дахьаш хилча хоа на хетнига а дац.

Цкъарчоа догlабуан ба еннар са йоккха саг. Сона дика хоа догlабуан бича из митта хул. Дарзах еххача суйран lаьржача бийсан цlемхарах хул. Хуй-те.

— Митта да мо-м, — йоах, кхонид а енна, — деррага маlа мах. Кlаьк ца вича за могац совгlаташ? Кlаьнкаь фу эшшагl а йиlиг?

Хьайпа, йишт йоах. Хала на хий ма, хьаевенначи дийтахьа харцлургвац со, сона дагадеха хlара ма дац ма. Дага а дехалац, из йиlиг а на ен кlаьне вахьалар аьпна. Тха песе хьалкарда дахь бер ма дий ма. Мальбе ека дац ну мира ца халча, хьажурс на бий кlаьнкаш а. Тlаккха, уж кхийча, царна гlулакхаш де йоккхагlа йоза йина хилча дика дац? Кийса деций ма?

— Бахь на хьо, — яр на Вазиатга. — Воча вейнх дика йоl тол массайа а. Хьона хьайна на хой сона на митта хетадга. Хьалшай боагlе — уж а тlаппаргlа, совгlаташ дахье — совгlаташта а бархи арга. Дика болх ба на де йоиц йоалаш вай долаш.

Аз ахкар-м майса дий. Со митта lергвар махал эсалах а хинна хьажа тlа ца эдаш, е совгlаташта дукхал совгlаташ ца деш. Дика бехк ба, из де торо тха йолаш. Сона пенси доагlа, Башира алице дахlа, кон-кхерта котам-нускал а. Тlаккха митта оалийт махата эсал на.

Бахьарам цалам бар хеттий рам? Керда Битиа — бешо хар-хх.

Хlа-а, Башира унцlаьшкахьара кхалнах. Цаl-тха несий вешийі сесаг яр, шоллагlа яр — цар дахь-вешийі йоl яр, кхоалагlа яр дахь нахьа мохчин йоl, йиьлагlа яр... Ай, сенна буьц аз шоллх уж беррингаш хlа. Кертера дар из вийчал, кертера дар-м совгlаташ ма дий, цар дена совгlаташ. Се цlаьрмата ма на меттагаш. Се цlанкаш хиннавац мала хул дохчунга сатувсаш. Далий хоастам ба, се долаш хиннав массаш а, айса сай кулгалаша хьадал рукъа эшаш хиннавац. Аз ахар-м, нх митта дале а, совгlаташ делча хоза хет ахалга да. Царех хула тlехье бахьан хакай дац, дале а венна дlаваллалца диц на дала хlама хул цуннах.

Шоана хоаш махкалара, чlоагlа бехке хоархl вайнаха зазаш. Керда тlинне захалаш хlаьта а. Цудухьа, Валидата на сайна делча хlамаина дезарле ергбоацага сайна хоаш дале а, се се а чlоагlа сагетдеш вар захалашта де дезача гlуллакха.

— Кийчо ен йий хьо захалаш тlаьца? — хьатир аз уж бахкале цхьа-ши да хьалха вай йоккхача сагага. — Вехне нах ма бай уж. Совгlаташ дахьаш уж боагlаш хилча, царна моха а хьай ма дезий совгlаташ.

Бакъала дар ахча ма-м хиттта дезай а дацар. Сона хоара доагlаш дола гlулакх Вазигата дерадола., дале а са мича уге.

— Цар бехк бозкхаргбола хlама дертлац вай, — йоах Ваэкиата. — Шиъ моссал е за чуттахь кlира да, котамаш шортта бола ма йий. Царна юхалала йолча совгlаташта хlама хьаьла тика варсаза йиlиа ма йий. Сольхан хьайна мерси а. Башира алами а сога да.

Ма а да бакъ. Тика тхона гlаьщ кхоссал мара мо йошшо а, хlаьта хьанкрг мел дола хlама а ну чу долаш да. Тlаккха седа ен саготде.

Дlаман сагатдаппа lенш вай. Митта кхелла ва саг. Бакъда, сагетде а нийнадий-те укхан аьлча сапна дlадесе хlама дукхагlа делча дакъе. Митта дlадийраар тха гlулакх а.

Кlирандийнахьа дlланкъе а хинна со тхой коа кхоачеше аз кхетадир хьаьший бахкаь хилар. Из сога хьала дезаш дацар. Баьера тlа латтача ветола тlа уллар бедараш дlальха цlен а. Ть шиъ моссал. Царна гонахьа, чlера гонахьа дала багий чlой сампа, массеж йотах уллар. Москалаш хилча котамаш-м йоре ецаш а шар, бакъда тайп-тайпара дараш ца хилча ну оттадьрг мича хул цуннах. Кулгах доахкаш хьоара бедаш а долаш йоаьпча москалаштен котамаштех гонахьа бозбуачул де тlерташ сайна хьувзар Вазиата тха цуcи. Аз кхетадир чlаьналташ де довлаенна хилар. Уж а эшаш да, кlаьла кхача оттабе ма безий хьаьшантта. Чай малийта ма деший царга.

Хоши на хилара, хийра маlа саг валча шаьлуш, хьь хезаш хул кхалнах. Са сапна воца воккха саг волча хlаьта а. Цудухьа, дечхьа, се хьаьшанта бlарга а ца вейташ, нестира доаллачи цlагlа чувахар со.

Кlай кисе тессаар цlагlа хатача дивана тlа. Фуд-те. аьнна хийтар сона. Шертта да кисе хьалъйийнча кlоналган хаттар йисса цlал «Хlа-а, — дагадехар, — цар дена совгlаташ хила мег ерашк». Бакьда, сайна уж хьаьвоккхаша аьнна царга на хьоешаш сецар со.

Елдеина, гlехьаьнна яр Вазиат со волча чуеча. Со чувоагlаш хьоара бедаш доахкаш хинна куг кулгаш хlама цlена дар.

— Хььшанка моаршал а ма хоатташ ухх чу дlа хlама метгьав хьо, — аьлар цо сох бехк баккха, йоалаш сапна.— Со чеххка тика тlа хьа воагlа. Iа хьальшанка моаршах хаттa. Цхьан хlамминг йицъелча сайна уйла ем хатуйи цхьа мохь яьккхар цо.

— Ой, — аьлар цо, — йиц а еннар хьона. Совгlаташ дlа а мича хьенха дар-м хьога. Хьайла, хьажал ухх тенниага, — дивана тlара кисе хьал а кхца кlоналга чура йаастнасса йоккха тенних хьаьлхиар Вазиата — Дийна йолаш сапна ецей?

Аз хlама дацар, теша хоза яр. Шафрана lажа ераш сапна цlе яр цуш басахаш. Кулгах баьналгаш а дахь мархlа хьерча гlертиш сайна бlархьежар на сона. Сона тхой чура тlа кийсар кхазо тенакаш цхьаппалех 3 сом 37 к. а дехаш. Воцхьаьхазр хоаш ма йоаьна дойе, тхой йиlиг, тенакина ловзарг хилча цуйна из мархдаш вар со. Хlана са сагетде а на дешш дика дlадийрзад на, гаргарча наха совгlаташ а дена.

— Хьаьха, йийна еача цlенача бисма кочий — йоцъазар йхераш сапна сога совгlаташ хьаьокхар Ваонинта — Ма хоаш а а кlаьа тlара седкъий гой хьона?

Найра тlехьаьнчахьара хьа а дахкха дахчаш ага дlекъовкъе йоехьар Вазиата. Цецваьлар со. Харц хац из, дукха ха яр цу тайнара ага сона бlарга на гу. Со бер долча хана дедадорц цу тайнара агаш, цул тlехьа мигтахьа на кийслойн цу тайнара ага хулаш дацар.

— Мел ама хlамаш а йолаш да ага. — кхааш доах сога йоккхала сага. — Гой хьона дьре гlегlираш... Ший еппна а долаш тек а хьона ер. — Цу хана сона дага а доаххар ма ага а, шиъ енпна а лолаш йола тек а ухьанта сена эшаргда, бакъда, совгlаташ — совгlаташ хилахва мича доал. Аз изаьннаеш шуга, совгlата енача говра бага хьежаш хилац.

Дукха совгlаташ сога хьахьехьар Вазиата. Шеко йоаш дацар, чlоагlа раьза яр са йоккха саг. Вер сапна хlаманна гlад йолаш на йий из.

— Iа хьаьйшанка моаршах хаттa, со еххха тика тlара парна хала хlама ийна йоагlа — доаьхар из.

Йах кхалсаг яр тханпига еннарам. Тха несий веший сесаг а, дахь-вешийі йоl а, хьанаьна шучун йоl а, митта хьы а. Вокха хьача лезо хlама яьна хагадоагlаш нах со. Ерриге гаргалаш хагагlац хьоа. Вешта фу бахкха да из гаргала нах хилча.

Моаршал хаьттар аз. Могашнаргlата хилар хаьттар, дахардехар хаьттар. Хайна дукха дlахх на лета арахьлар со. Воккхача сага фу хургда кагийча кхалнахахьа гlаьха дузна. Кхалнаха шоаш хlадерзхерг за, дий хьаьшийі гlулакх, аьнна, арахьлар со.

Сарьхьа со чуеча хьаьшийі балабар тха.

— Хоза гlулакх хилардий пар на? — хьаьттар аз сайна дагадехьар. Хlаьхха бехк хуагl со дошш на хилар кхетагу хурт на йий саш.

— Ма раьза бойлаш а бахар, — чlоагlа гlадаьна яр Вазиат— йихатех а ших хоа хlама елар на... Бераьнта цхьо йийкэ езагlа йола конфеташ елар... Хlаьта митта... — мел денпар lедагардир са йоккхача саго.

— Дика да, дика да, — раьза хилар со — Хьаьшийі бехк хилий-та метаргбац.

— Шекар, чай эца хlама-м дац вай цlагlа, — аьхьа мохь хьаьннача гlолла, йист хилар Вазиат.

Цецваьлар со. Цецвала хlама а дар из-м.

— Селхан аз хьога дlадена пенси, Башира ваьнн? — хаьттар аз.

— Пенси, ахчи —раьза йоацаш дистабlара ваьхар Ваэнпат— Аз захаланта дена совгlаташ сигаара lоллийга дар мотт хьона? Тика чу латтачоа ахы а ахи сон тlаззала дезаш бисий со-м...

Сихденна туькашхул лате Малхбузехьа Урала промышленни а культурни а юкъметтига — Перьма кущ. 800 эзар саг ваьхаш йола город Кама юкъна а берда йистехьа гlолла аз бlаь километр йоахала яьржа улл. Дlадахача воркl шера укхазарча кlаьхьегамхошка кхьчаз 2.150 эзар квадратни метр хинва да lеш дола нах чуlа цlеношь.

СУРТА ТlА: большевистски улицагlара нах чуlа керда цlенош.

Н. АНИМОВЕИ,
Е. ЗАГУЛЯЕВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАШКЕНТЕ КЕРДАЧА ЦlЕНОШКА ЧУХУВШ

ТАШКЕНТ, 30 август. (ТАСС корр. Е. Майоров). Ташкентерча шоштахье итт эзар саьгlча лезалга — моха агар бахьан долаш хадо хиппарех кхоалагlа дакъа сацlда бараппа — тхов-кlийзе кхаьчай. Хlаьта гlишлошъераш дlахо а шоай бахкий темпаш лакхеш ба. Мохк аьгачуа тlехьагlа кхоза дукхагlа хиннаб «Главташкентстрое» бохх фу белхой. Шоазтъе итт эзар гарга ба уж хlанз. Царна уллув къахьегаш бахх везаранхьа йинча республикана бахнийта тlеьо эзар хила мегаш бола нах.

Керда гlишлош хьалъеш йола дертгера район — Чиланзар, ташкентски кьулба-малхбузехьа. Дукха дезал гурахьа кердача цlенашка чухоешаргба укхаза. Бьстан лтъен кьюхню кердача цlенашка эгара дукхагlа чухоапаргба керда хьалдертдолча цlеношта моттигаш кийчъеш латтача центре. Центра ен йола реконструкция — из керда цlенош хьахкр хинна lац. Хlиназара кулгоакхьерда йул Революцие сквера юххе хиатье йолаьча, вурийттаза вlаштlарьвача «Интуриста» ахача гостиница.

Къаьстта а дукхагlа сагото ьай гlишлошъераша школа. Массахьа а шьоалагlча сентябре дlайолалу дакхеш. Аэропорте дайвоаной гlиз а баца хутьальух ахкана беррагача механ пионеролгерошка ев, а дена цlаноагlача шоай бераш. Хlааъзе 27 эзар школьник вlаьдена Каквакера, Крымера, Подмосковьера, цlе хезача кхыча пионерски курорташка.

ДАГА А ДОАЦАШ ЮНКСДЕННА ХlАМА

Тlема, хатар

Хlетта мара йистельинаапр эскара подразделене аргlанна хула занятеш. Дага а доацаш телефона гургал техар: сахха саперашь бахнийта йоагhар. Сахалинерча Новое поселкагара дукха гаьна йоацача моттиге аьна бомба гучаяьннаяр.

Бlухой группана керте эттар опыт йола подрывник Дмитрий Полхиков. Дальттах хьалъара а аьннд аrlар муха йина японски бомба стабализатор. Укхаза уллаш ткъаь шерал соьгlа ха аьккхай цо.

Минаш дехарий дертех йоахкоргаш а етка, сапераша цlенъаь техкар гонахьарча дальтташ хlаьа метрюкка юке гlаьха кьы дага йоада хlамаш а йайсьаьа на летарий. Праз, уж йоацаш хилар. Мугlарерча Хрущева Павела аьиабомба стабилизатора тlачlоагlийр на эккхийтара йоль зарид. Берригаш а цетарбьлар. Экхара тlета хьалар. Поселкера бераш пендальналар: их царна хеш эгара хьахкара экхара тата дар.

(АПН).

Тахан, салеlачул тlехьагl, дешa бола бенкаб Урус-Мартана № 2

Юха а школе

йохча школе а. Дегаш гlоадьинна ла юха деша дахка бераш, хlаьта царна шкъе а къаьстта чlоагlа гlад дикад эгара хьалха партан тlа lеховна бераш.

Дика кийчьенний ухх шера из школа шийі дешархой чуэца. Из хинчад школа администраце йу гlулакха йоагlаш йола терко аь хиладах. Дешара цу чакхдоаллане а цlашагlъелар школана ремонт е дешархой бригада. Дог раьза долаш, хьинар айдаь къахьеца доладелар бераш. Массайохча партанта, гlандаита, истолаита, уйнанта, наlараита, лоскаита ремонт а аь йеараш а хьехкар бераша. Ныlаташь массаьахьа а кlираш а теха дика цlенбар шоай школа классаш. Дукха дар укхаза къахьегаш хинна бераш, царна массалена юкъера белгалбаха беза дешархой Алинухаева Нуржан, Искандов Нурал, Межидова Зуллаl.

Дешархошца нийсса школана ремонт ен дика болх бир техничкаша а. Уж ба Солтагиреева Табарак, Азаева Аьсет, Ахмаева Зайнап митта кхыбараш. lай школанен хьехархоштеш доагlе 214 кубометр дахчен 180 тонн кlори lаланлаьа. Дика йоакхо йир цу гlулакха школа боахама захелуше Магомадов Султана. Бераш тахан кердача низашна деша дахькал митта дика кийчъьча школе. Дика тоалам даха карагlдалда шуна, хьамсара дешархой!

Р. АУШЕВ.

МОСКВА. А. С. Яковлева констрункцех йола хьалъулнача монорельсовий маькъа ер вагон бlаргаго мош я СССР халкъа боахама карагlдьннарий выставке. Вагон 15 пассажира дьгlа а, цун масал сахьата 120—150 километр ен а.

И. Нулешова сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ

Шахматистий яхьаш

Дукха ха йоацаш Махачкале хилар «Труд» ДСО Центральни совета шахматех ловзаш хьалхара моттиг яккхара яхь. Цига цхьоалагlа шалагlа моттигаш яьлар спорта мастера А. Мацукевичея мастерала кандидат волча грозненца Г. Моншовичех. Тlехьарчо спорта мастера норма кхоачаш а яь «Труд» ДСО Центральни Совета финале дакъа лаца бокъо а аьккхар.

• • •

Город Вильнюсе дlаьдоча 1966-ча шерара СССР-а ахфинале дакъа лоацача грозненца, спорта мастера В. Дорошкевича дика хьоаннаш сейт. Цуппа ловзаш хиннача дуьен хаттар кьаьпта юкъерча мастера И. Нейс (Таллин) 22-ча ходе йийна е мат оттаеча е шийгара ферзь дlайоаккхача кхьачаче Дорошкевича парти дlаелар.

Бархlагlа тур чаккхьниачул тlехьагlа хьалха ба дуьен халкьашта юкъера гроссмейстер А. Сутгин (Минск), спорта мастера В. Дорошкевич (Грозный), Русаков (Омск). Цар массане а бархlех 5,5 очко а.

В. МАНСКОЙ.

Кубок грозненцашка я

Самардlайнахьа чаккхььлар «Спартак» ахача Российски обществоа хьалхара моттиг яккхара хинна бе ловзача бургацах-йола яхьаш. Цига хьалхара моттиг яьккхар Нохч-Гlалгlайчен гандболисташа.

Атта хиланзар из тоахк бахкха. Финале грозненцаш лайшар Белгородски областера команданa. Хьалхарча тайпе цхьакха а командана совле яккха магандар. Счет 11:11 хилар.

Шоллагlа тайм дlайоладелча, хьалхагlа дукхаза а санна, гуш дар вай республика гандболисташ физически а тактически а дикагlа кийчбенна болга. Уж атта котбаал шоай хьаьнел. Шоллагlча тайпе вай гандболисташа чутехаш 15 бургаш. Юххера а счет 26:15 а йолаш чаккхдьлар ловзар.

Цхьабакъда, хьалхара моттиг яккхара эгара хоархlамагlа яр Свердловски командаца хинна матч. Грозненций 4 очко яр, хlаьта свердловчаний — 2. Цудухьа котбаьлча мара вай гандболисташта тlехьа кхедар уральцаш. Делхаш дегlа хале а дукха нах гулбеннабар цу ловзарга хьажа. Цу матче а котбаьлар Нохч-Гlалгlайчен гандболисташ спортсменаш.

Шоллагlа моттиг ьяьккхар счет 12:10 а йолаш Удмуртски АССР команда эшаьча Белгородски областа спортсменаша.

Котбаьннаваншта «Спартак» ахача Российски общества карара-кара тела кубоки нах бола совгlаташ делар. Хlаьта Белгородски областа гандболисташта дипломаш елар.

ФУТБОЛ «ТЕРЕК»—«ДИНАМО»—3:1

«ТЕРЕК» — «ДИНАМО» — 3:1

Шоашка лейча а шоай безам хилча а дика ловза ховлга хьахьекхар «Терека». Селхан аргlапарча матче грозненцаша эшабир Ставрополерча «Динамо» футболисташ. Счет 3:1 а йолаш чаккхдьлар из ловзар.

...Судахочо А. Табакова (Москва) матч дlайолаеше атаке чухьед динамовцаш. Вай хьаьшашкахьа совле йолаш цхьа ткъаьх минот яьлар. Цхьабакъда, хьалхара бургац-м цар наlарашка чутехар 27 миноте из дар «Терека» капитана спорта мастера Х. Данилова.

Цул тlехьагlа инициатива фусам дахьашхьа е чlоагlа лайдаве а кра а локхача Н. Чупахина гол чутоха йиш йола дукха бургацаш тел шийі повкъосташта-форвардаш. Хlаьта 45 миноте А. Жердева на тайпи бургац чу а техар.

Салеlачул тlехьагlа лохьалензар ловзара темп. Фуннагlа даь а ца эша гlерт динамовцаш. Вай защитникашкара дьннача гlалатах пайда а эцна В. Козлова ловраеча наlарашка бургац чутехар хьаьший централни нападающе В. Гарбуза. Счет 2:1 хилар. Бакъда, шоллагlа тайм чакхьлалехьа шийі команда цlаьнха а хьалкаьккхар А. Жердева. «Терек» команде дика лейрар защитникаш Вырыпаев, Дудаев, нападающеш Жердев, Чупахин.

М. МУСИЕВ.

Крыма Къулбехьеи берда йисте Голубой залива юхе хьалъай СССР lилмай Академе Крымски астрофизически обсерваторе боккха цlа бола радиотелескоп. Из хулеш тlа эгара гольшагlчарех йола радиоэлектронно - счетни машина ховкъестална. Телескопа торо хулийтаргья вай а кхача а гlаьдаш уkh радиоисточникашне.

Сурта тlа: керда радиотелескоп.

Ю. Мальцева сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕПАЙОАЗОН ВЫСТАВКА

Самардийнахьа Грознерча КПСС обкома политически просвещене Цlагlа хьайилай СССР-ен социалистически мехкий периодически кепайоазон выставка. Дукха нах гулбеннабар из хьеллача. Выставка хьеллаш хьанаьл дир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома шоллагlча секретаро нов. О. А. Чихилева. Цо белгалдаькккхар выставка хьеллар чlоагlа хоархlаме гlулакх долга. Нов. Чахкнева ихтта дийцар кепайоазон хоархlамах.

Цул тlехьагlа выставкага хьажа болабелар гулбеннараш. Дукха сакъердаме хlаппаш да выставке. Йоккха моттиг дlалоац «советски кепайоазоно. Цо хьагойт мел чlоагlа дегlаденад вай кепайоазув. Вай мехка хlанз арадувла 7000 газет, 4000 журнал. Цар цкъара тираж хул 218 миллион экземпляр. СССР-а халкъий 58 меттала арадувла газеташ.

СССР периодически кепайоазон выставка эгара хьалха хьайилар Москве 1963-ча шера. Цу хана денз из хиннай Киеве, Минске, Вильнюсе, Челябинске, Свердловске, Горьке, Казане, Ярославле, Ульяновске, Куйбышеве, Волгограде, Ростове-на-Дону 1965-ча шера. Выставка экспозици эргa а лькхй шерълай, цкъейоазалый керда раздел — «Социалистически мехкий кепайоазув» Цо йоккха моттиг дlалоац выставке. Вай мехка дукха ялу социалистически мехкий газеташи журналаши. 1954 шера дена 10-зза дегlадаьккхад уж. Хlанз вай мехка аракец социалистически мехкий 1900 издани. Царех дукхагlдараш эрсий меттала арадувла.

Социалистически мехкий кепайоазоно гlо ду социализми коммунизми хьалъяра халкъаш кхетадара, социалистически мехка лагера барт-цхьоагlо чlоагlъяра йоакхо а ю.

Болгаре халкъа республика кепайоазув... Цу мехка хlанз арадувла 84 газет, цкъара тираж 3500 эзар экземпляр а йолаш, 314 журнал 2.1 миллион экземпляр тираж а йолаш.

Безам тlаозаш да Венгерски халкъа республика кепайоазув. Хlанз Венгре арадовла 560 периодически кепайоазон издании, цу дакъе 23 хlара денна арадувла газет а долаш.

Цхьа эзари их эзари газети журнал арадуа ГДР-е. Уж йоагlго а деза а йиш а выставке.

Сакъердаме а Польски Халкъа Республика кепайоазон раздел. Цу мехка периодически изданеш шера тираж ши миллиард экземпляр сонгlа а.

Румыне арадуьла 173 газет, 277 журнал, 54 бюллетень. Румынски Халкъа Республика дукха газеташи журналаши да выставке.

Митта шоай кепайоазув дика хьахоалайташ а Чехословацки Социалистически Республика, Югославе Социалистически Федерация Республика, Куба Республика, Монгольски Халкъа Республика, Китайски Халкъа Республика, Корейски Халкъа — Демократически Республика, Вьетнама Демократически Республика кепайоазон разделаш.

Кепайоазон выставка хургья Грозне цхьан' бетта. Дукха хlама довзаргда кепайоазон выставке баьхкараш.

РУСТАВЕЛА ЮБИЛЕЙГА

ЛЕНИНГРАД. Поэт а гlалаикo а хинна Шота Руставели ваьча дийнахьа дена 800 шу хулаш, къаьстта кинника а, дь, «Витязь в тигровой шкуре» ахача поэма — зерингача дунен тlа довза гуржий юкъерча баьшерепашкарча литература памятник арахийцаш «Советски писатель» ахача издательства ленинградски отделене.

Безаме а хозача тайпара юкъа а йоалча стихаш башхаланаш эрсий меттала яьхай доккхача хьакьхлерча поэта Н. Заболоцкие.

(ТАСС-а корр.).

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

Ладувгlа

1 сентябре.

РАДИО: — Моаршал ху хьога, школа! — концерт. 9.45 — «Кхоьа тlехье» яха передача (эрсий меттала). 16.00 — «Кердача шерца, хоттагlийл» яха концерт. 16.30 — Гуржий поэт Шота Руставели — литературни передача (нохчий меттала). 17.15 — Музыка. 17.30 — Кхьачара заман эгарча гlулакхашта дукхаь-гlош! яха беседа (нохчий меттала). 18.23 — «Черсий-Болгалайнчен 45 шу дизаре» яха передача.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Передачий программа. 18.05 — Бераш — Моаршал да хьога, школа! — Киноочерк. 18.25 — Телевизионни кердалдаргаш (гlалгlай меттала). 19.35 — Бахьдоачоа тlера хьийца фильм. 19.45 — Телевизионни кердалдараш. 20.00 — Бийса сатийна хийда шул, бераш! 20.10 — Дешара кердача шераца! 20.15 — Хьехархошта дола концерт. 20.55 — Передачий программа. 21.00 — «Эскадра мархбузелла дlабоде» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шера фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктоххача секретара — 2-45-46; партийни вахаран, промышленни, юртбоахамен, культуран, школаши отделаш — 2-25-72; корректорски — 2-00-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-46; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и школ — 2-25-72; корректорской — 2-00-20.

«Грозненский рабочий» издательство, типография, Революции проспект 7/84.

Типография им. «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04428. Заказ 4438.